

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודת בר מצוה

של נכדו היקר הב' משה מרדכי יהודה ניי"ו בן חדב"ן הרה"ג רבי יואל ווייסמאנדל שליט"א

יום ד' פרשת בלק תשפ"ב לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף ד"ש

אותן הימים לא זעם, וכמה זעמו, רגע וכו'. וכתבו התוס' ואם תאמר מה היה יכול לומר בשעת רגע, יש לומר, כלם וכו'. ועדיין פליאה היכן רמוז זה בפסוק.

ויש לומר שבלעם אכן רצה לומר בשעת זעמו של הקב"ה, שהוא כרגע, רק תיבה אחת בת ג' אותיות, והיא תיבת דְּבַר, שיבוא חלילה דבר על שונאיהם של ישראל, והקב"ה ברוב רחמיו הפך הקללה בפיו ושינה הנקודות ונעשה מְדַבֵּר דְּבַר, וזהו וישם ה' דבר' בפי בלעם, ואכן לא סתם הכתוב, אלא כתב בהדיא מה עשה עמו הקב"ה ע"כ.

ומעתה מובן שפיר מה שאמר בלעם, שלא יוכל לעבור את פי ה', ורק אשר ידבר ה' אותו אדבר, שהרי רצה לקללם באותיות דְּבַר (בנקודות סגול), וזרקא סגול, הקב"ה מנעו וזרק הסגול, ושינה את דיבורו להוציא דְּבַר (בנקודות קמץ), וישם ה' דבר בפי בלעם.

אמנם בתוספות שם תירצו עוד קושייתם, דמה היה יכול לומר בשעת רגע, דיש לומר דמאחר שהיה מתחיל קללתו באותה שעה, היה מזיק אפילו לאחר כן ע"כ. אנו רואין מזה גודל כח ההתחלה שמשאירה רושם על מה שבא אחריו, שהיא ממש כמו ההתחלה. ואם כן במדה טובה שמרובה על מדת פורעניות, בודאי שכפי ההתחלה כן יבורך פעולותיו אחר זה. ולכן אם עתה מקבלין את התורה מכאן ואילך יערב לכם, שכפי כח השמחה של מצוה בתחלתו ישאר בזה כח נצחי גם על העתיד. ■

הנה יום שנכנסין לעול המצות, הוא כיום קבלת התורה, שמתחייב אז במצות ה'. ומצינו במתן תורה שאמר משה לישראל, ועתה אם שמוע תשמעו בקולי, ושמרתם את בריתי, והייתם לי סגולה מכל העמים וגו' (שמות יט-ה). וברש"י אם עתה תקבלו עליכם יערב לכם מכאן ואילך, שכל התחלות קשות ע"כ. והיינו שאם מתגבר האדם בתחלתו לקבל על עצמו עול תורה, כבר עבר ההתחלה, ושוב יערב לו מכאן ולהלאה, שהכל בתר רישא אזיל (עירובין מא:), ואם מקבל על עצמו עול תורה בשמחה, יערב לו מכאן ואילך.

ויש לשלב הדברים לפרשתנו, שרצה בלעם לקלל את ישראל, וישם ה' דבר בפי בלעם, ויאמר שוב אל בלק וכה תדבר וגו' (כג-ה). ועל זה אמר בלעם, אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבור את פי ה' לעשות טובה או רעה מלבי, אשר ידבר ה' אותו אדבר (כד-ג). והנגינה היא 'מונח זרקא סגול'. ובודאי יש בזה רמיזי דחכמתא.

ונראה דהנה ראיתי מובא בשם ספר בני יוסף (להרה"ק רבי יוסף בנימין רייך ז"ל) לבאר מה דאיתא בגמרא (סנהדרין קה:): וישם ה' דבר בפי בלעם, חד אמר מלאך וחד אמר חכה עיי"ש. והנה לכל הפירושים עדיין צריך להבין למה סתם הכתוב ולא פירש מה הוא המתג ורסן אשר שם בפי בלעם. וידוע דרשת חז"ל (ברכות ז:) אמר להם הקב"ה לישראל, דעו כמה צדקות עשיתי עמכם, שלא כעסתי בימי בלעם הרשע, שאלמלי כעסתי לא נשתייר משונאיהם של ישראל שריד ופליט וכו', מלמד שכל